Kamatne stope

Italija

1 Predviđa li se „zakonska kamata" u državi članici? Ako se predviđa, kako je „zakonska kamata" definirana u toj državi članici?

U talijanskom pravu o obveznim odnosima razlikuju se redovne, zatezne i kompenzacijske kamate. Redovne kamate imaju funkciju otplate u zamjenu za korist koju subjekt (koji ih mora platiti) ima od novca koji su mu drugi dali na raspolaganje. Zatezne kamate imaju funkciju naknade štete te nastaju zbog kašnjenja u plaćanju uručivanjem opomene dužniku. Kompenzacijske kamate plaća vjerovnik zbog kašnjenja u plaćanju iznosa namijenjenih dužniku, koji ne plaća pravovremeno. Te su kamate pravična naknada te se obračunavaju čak i ako potraživanje nije fiksnog iznosa ni dospjelo. Zakonske kamate propisane su zakonom o novčanim obvezama: od prvog dana nakon datuma dospijeća plaćanja dužnik je obvezan vjerovniku platiti zakonske kamate čak i ako prethodno nije dugovao kamate i ako vjerovnik nije dokazao da je pretrpio štetu (članak 1224. stavak I. Građanskog zakonika (*Codice Civile*)). Konkretno, u skladu s člankom 1224. Građanskog zakonika (naknada štete u vezi s novčanim obvezama) „zakonske kamate za obveze u vezi s novčanim iznosima naplaćuju se od prvog dana nakon datuma dospijeća plaćanja čak i ako dužnik nije prethodno dugovao kamate i ako vjerovnik nije dokazao da je pretrpio štetu. Ako je dužnik prije datuma dospijeća dugovao kamate u iznosu višem od zakonskih kamata, zatezne kamate naplaćuju se u jednakom iznosu."
Vjerovnici koji dokažu da su pretrpjeli veću štetu imaju pravo na dodatnu naknadu (odšteta zbog devalvacije). Ona se ne naplaćuje ako je određen iznos zateznih kamata.
Člankom 1282. Građanskog zakonika utvrđeno je da se kamate automatski naplaćuju za potraživanja fiksnog novčanog iznosa, osim ako je zakonom ili relevantnom odredbom propisano drukčije.

2 Ako se predviđa, koliko iznosi kamata/stopa i koja je njezina pravna osnova? Ako se predviđaju različite stope zakonske kamate, koje se okolnosti i uvjeti primjenjuju?

O iznosu **zakonske kamate** godišnje odlučuje talijanska državna riznica (sada Ministarstvo gospodarstva i financija) donošenjem dekreta do 15. prosinca svake godine. Ako su stranke ugovorile kamatnu stopu, primjenjuje se stopa koju su one dogovorile. Međutim, odluka o stopi mora se donijeti u pisanom obliku, a stopa ne smije biti viša od najviše stope dopuštene u skladu sa zakonom protiv lihvarenja (Zakon br. 108 od 7. ožujka 1996.); u protivnom, kamata će se smatrati lihvarskom i stoga ništavom. U takvim slučajevima, ne duguje se iznos kamate (članak 1815. Građanskog zakonika). Ako su se stranke sporazumjele o primjeni ugovorene kamatne stope, no nisu utvrdile iznos, primjenjuje se zakonska kamatna stopa. U talijanskom pravnom sustavu okolnosti u pogledu **zatezne kamate** djelomično se razlikuju od okolnosti u pogledu zakonske kamate. Zatezna kamata namijenjena je kao kazna (za dužnika) i naknada (za vjerovnika). Povezana je s neispunjenjem financijske obveze koja nastaje zbog kašnjenja u plaćanju ili neplaćanja za predmetnu uslugu u razdoblju predviđenom zakonom ili na temelju sporazuma koje su stranke sklopile. Kako bi vjerovnik mogao potraživati zateznu kamatu, dužnik mora imati nepodmirene obveze. „Nepodmirene obveze" odnose se na odgodu dužnika u pogledu ispunjenja svojih obveza. Kako bi se primjenjivale nepodmirene obveze, datum dospijeća mora isteći, a dužniku se mora dostaviti obavijest o plaćanju: službeni dokument u kojem vjerovnik traži od dužnika da izvrši dospjelo plaćanje. U skladu s Građanskim zakonikom, zatezna kamata dospijeva po zakonskoj kamatnoj stopi ili po stopi određenoj zakonom. Međutim, ako je prije dostavljanja obavijesti o plaćanju dužniku dospjela kamatna stopa viša od zakonske kamatne stope, iznos zatezne kamate bit će isti (članak 1224. Građanskog zakonika).
U skladu s člankom 1284. Građanskog zakonika zakonsku kamatnu stopu godišnje određuje ministar gospodarstva i financija. Dekretom objavljenim u Službenom listu Talijanske Republike (*Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana*) ministar mijenja stopu na temelju prosječnog prihoda od državnih obveznica u najduljem razdoblju od 12 mjeseci, uzimajući u obzir stopu inflacije zabilježenu tijekom godine. Iznos se utvrđuje najkasnije 15. prosinca godine koja prethodi godini u kojoj se stopa primjenjuje. Ako se nova stopa ne utvrdi do 15. prosinca, postojeća stopa ostat će nepromijenjena za sljedeću godinu.
Od 1. siječnja 2021. zakonska kamatna stopa iznosi 0,01 %.

TABLICA ZAKONSKIH KAMATNIH STOPA			
Od	**Do**	**Stopa**	**Propis**
1.1.1999.	31.12.2000.	2,50 %	Ministarski dekret (riznica) od 10.12.1998.
1.1.2001.	31.12.2001.	3,50 %	Ministarski dekret (riznica) od 11.12.2000.
1.1.2002.	31.12.2003.	3,00 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 11.12.2001.
1.1.2004.	31.12.2007.	2,50 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 1.12.2003.
1.1.2008.	31.12.2009.	3,00 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 12.12.2007.
1.1.2010.	31.12.2010.	1,00 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 4.12.2009.
1.1.2011.	31.12.2011.	1,50 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 7.12.2010.
1.1.2012.	31.12.2013.	2,50 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 12.12.2011.
1.1.2014.	31.12.2014.	1,00 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 12.12.2013.
1.1.2015.	31.12.2015.	0,50 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 11.12.2014.
1.1.2016.	31.12.2016.	0,20 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 11.12.2015.
1.1.2017.	31.12.2017.	0,10 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 7.12.2016.
1.1.2018.	31.12.2018.	0,30 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 13.12.2017.
1.1.2019.	31.12.2019.	0,80 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 12.12.2018.
1.1.2020.	31.12.2020.	0,05 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 12.12.2019.
1.1.2021.	31.12.2021.	0,01 %	Ministarski dekret (gospodarstvo) od 11.12.2020.

Kamatna stopa viša od zakonske kamatne stope mora se utvrditi u pisanom obliku, u protivnom dospijeva zakonska kamatna stopa.
Za kašnjenja u poslovnim transakcijama primjenjuje se *ad hoc* pravilo EU-a propisano nacionalnim pravom u Zakonodavnom dekretu br. 231 od 9. listopada 2002., kako je izmijenjen Zakonodavnim dekretom br. 192 od 9. studenoga 2012., za potpuno prenošenje Direktive 2011/7/EU, u skladu s člankom 10.

stavkom 1. Zakona br. 180 od 11. studenoga 2011. **Ako stranke nisu ugovorile stopu, od trenutka dostave dokumenta kojim se pokreće postupak zakonska kamatna stopa bit će jednaka stopi predviđenoj posebnim zakonom o kašnjenju u plaćanju u poslovnim transakcijama** (vidjeti u nastavku). To se pravilo primjenjuje na pravni akt kojim se pokreće postupak arbitraže.

Posebno zakonodavstvo u pogledu kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama Za provedbu Direktive 2000/35/EZ o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama, Italija je donijela Zakonodavni dekret br. 231/2002, kako je izmijenjen. Njime se kao kamata za kašnjenje u plaćanju u poslovnim transakcijama izričito predviđa kamatna stopa viša od zakonske kamatne stope. U skladu sa Zakonodavnim dekretom br. 231/2002, poslovne transakcije znači „ugovori bilo koje vrste između poduzeća ili između poduzeća i javnih tijela koji uključuju, isključivo ili pretežito, isporuku robe ili obavljanje usluga uz plaćanje naknade". Dekretom se propisuje da, u kontekstu poslovne transakcije, „svaka osoba koja je neopravdano izložena odgodi plaćanja naknade ima pravo na automatsku isplatu kamate za kašnjenje u plaćanju koja stupa na snagu, bez potrebe za slanjem službene obavijesti o plaćanju, od dana nakon isteka roka za plaćanje", osim ako dužnik može dokazati da je neplaćanje nastupilo zbog uzroka koji mu se ne mogu pripisati. U skladu s tim zakonom, kamata za kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama temelji se na stopama koje svake godine utvrđuje Ministarstvo gospodarstva i financija prikazanima u tablici u nastavku u kojoj se navodi sljedeće: a) u prvoj polovini godine na koju se odgoda odnosi primjenjuje se stopa koja je na snazi od 1. siječnja te godine; b) u drugoj polovini godine na koju se odgoda odnosi primjenjuje se stopa koja je na snazi od 1. srpnja te godine.

U tablici su prikazane promjene kamatne stope za kašnjenja u plaćanju od 2002.:

TABLICA ZATEZNIH KAMATNIH STOPA u skladu sa Zakonodavnim dekretom br. 231/2002				
Od	**Do**	**Stopa ESB-a**	**Stopa povećanja**	**Ukupno**
1.7.2002.	31.12.2002.	3,35 %	7,00 %	10,35 %
1.1.2003.	30.6.2003.	2,85 %	7,00 %	9,85 %
1.7.2003.	31.12.2003.	2,10 %	7,00 %	9,10 %
1.1.2004.	30.6.2004.	2,02 %	7,00 %	9,02 %
1.7.2004.	31.12.2004.	2,01 %	7,00 %	9,01 %
1.1.2005.	30.6.2005.	2,09 %	7,00 %	9,09 %
1.7.2005.	31.12.2005.	2,05 %	7,00 %	9,05 %
1.1.2006.	30.6.2006.	2,25 %	7,00 %	9,25 %
1.7.2006.	31.12.2006.	2,83 %	7,00 %	9,83 %
1.1.2007.	30.6.2007.	3,58 %	7,00 %	10,58 %
1.7.2007.	31.12.2007.	4,07 %	7,00 %	11,07 %
1.1.2008.	30.6.2008.	4,20 %	7,00 %	11,20 %
1.7.2008.	31.12.2008.	4,10 %	7,00 %	11,10 %
1.1.2009.	30.6.2009.	2,50 %	7,00 %	9,50 %
1.7.2009.	31.12.2009.	1,00 %	7,00 %	8,00 %
1.1.2010.	30.6.2010.	1,00 %	7,00 %	8,00 %
1.7.2010.	31.12.2010.	1,00 %	7,00 %	8,00 %
1.1.2011.	30.6.2011.	1,00 %	7,00 %	8,00 %
1.7.2011.	31.12.2011.	1,25 %	7,00 %	8,25 %
1.1.2012.	30.6.2012.	1,00 %	7,00 %	8,00 %
1.7.2012.	31.12.2012.	1,00 %	7,00 %	8,00 %
1.1.2013.	30.6.2013.	0,75 %	8,00 %	8,75 %
1.7.2013.	31.12.2013.	0,50 %	8,00 %	8,50 %
1.1.2014.	30.6.2014.	0,25 %	8,00 %	8,25 %
1.7.2014.	31.12.2014.	0,15 %	8,00 %	8,15 %
1.1.2015.	30.6.2015.	0,05 %	8,00 %	8,05 %
1.7.2015.	31.12.2015.	0,05 %	8,00 %	8,05 %
1.1.2016.	30.6.2016.	0,05 %	8,00 %	8,05 %
1.7.2016.	31.12.2016.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.1.2017.	30.6.2017.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.7.2017.	31.12.2017.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.1.2018.	30.6.2018.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.7.2018.	**31.12.2018.**	**0,00 %**	**8,00 %**	**8,00 %**
1.1.2019.	30.6.2019.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.7.2019.	31.12.2019.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.1.2020.	30.6.2020.	0,00 %	8,00 %	8,00 %
1.7.2020.	31.12.2020.	0,00 %	8,00 %	8,00 %

3 Jesu li dostupne dodatne informacije o izračunu zakonske kamate ako je to potrebno?

Internetske stranice Ministarstva gospodarstva i financija: https://www.mef.gov.it

4 Je li prethodno navedena pravna osnova besplatno dostupna na internetu?

Postoje brojne internetske stranice gdje se može besplatno preuzeti softver za izračunavanje zakonske kamate i zatezne kamate.

Posljednji put ažurirano: 21/07/2022

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.